

Oprávnění strážníka

Oprávnění strážníků obecní policie jsou dána zákonem a vymezují rozsah jejich působnosti. Strážníci městské policie při výkonu svého povolání disponují řadou zákonných oprávnění, která jim umožňují odpovídajícím způsobem zasáhnout při jakémkoli porušení zákona.

Při naprosté většině zákroků či úkonů strážník využije několik zákonných oprávnění současně. Pokud se dostanete do situace, že vůči vám strážník některé z níže uvedených oprávnění využije, jste ze zákona povinni uposlechnout. V opačném případě se vystavujete nebezpečí postihu za přestupek, kterým je neuposlechnutí výzvy úřední osoby při výkonu jejich pravomocí.

Oprávnění požadovat vysvětlení

Strážník je oprávněn požadovat potřebná vysvětlení od osoby, která může přispět k objasnění přestupku nebo jiného protiprávního jednání nebo odhalení jeho pachatele, nebo může sdělit údaje důležité ke zjištění skutečného stavu věci.

Strážník je také oprávněn, pokud to vyžadují okolnosti, takovou osobu vyzvat, aby se dostavila k sepsání zápisu o podání vysvětlení.

Podat vysvětlení může odmítnout pouze osoba, která by tím sobě, svému příbuznému v pokolení přímém, svému sourozenci, osvojiteli, osvojenci, manželu nebo druhu anebo jiným osobám v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu by právem pocítovala jako vlastní, způsobila nebezpečí trestního stíhání nebo nebezpečí postihu za přestupek. Totéž platí u osoby, která by podáním vysvětlení porušila státem uloženou nebo státem uznanou povinnost mlčenlivosti. O obou těchto možnostech je strážník povinen osobu poučit.

Pokud se osoba bez dostatečné omluvy nebo bez závažného důvodu nedostaví k sepsání zápisu o podání vysvětlení, může být předvedena.

Oprávnění požadovat předložení potřebných dokladů

U řidiče motorového vozidla strážník může požadovat:

- řidičský průkaz
- osvědčení o registraci vozidla
- průkaz profesní způsobilosti řidiče
- doklad o zdravotní způsobilosti v některých případech.

Oprávnění požadovat prokázání totožnosti

Prokázáním totožnosti se rozumí zjištění jména popřípadě jmen, příjmení, data narození, rodného čísla, bylo-li přiděleno, adresy místa trvalého pobytu nebo bydliště a v případě potřeby také sdělení dalších údajů. Koho strážník může vyzvat k prokázání totožnosti:

- osobu, vůči které provádí úkon k plnění úkolů obecní policie
- osobu podezřelou ze spáchání trestného činu nebo přestupku
- osobu, od níž strážník požaduje nebo bude požadovat vysvětlení
- osobu, která odpovídá popisu osoby hledané policií nebo osoby pohřešované
- osobu na žádost jiné osoby, jestliže tato má na zjištění totožnosti právní zájem (např. revizoři v případě černých pasažérů, obsluha v restauraci v případě hosta, který nezplatí útratu apod.
- přičemž k prokázání totožnosti je vyzvána také osoba, která o zjištění žádá
- osobu, která oznamuje podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku.

Oprávnění požadovat poskytnutí údajů od příslušných orgánů

Obecní policie je oprávněna vyžadovat poskytnutí údajů z následujících informačních systémů:

- hledané a pohřešované osoby a věci
- odcizená motorová vozidla a odcizené registrační značky motorových vozidel
- osoby předvedené na policii nebo omezené na osobní svobodě při páčání trestného činu nebo bezprostředně poté
- evidence provozovatelů motorového nebo přípojného vozidla
- evidence řidičů motorových vozidel
- osoby mladší 18 let, kterým se poskytuje sociálně-právní ochrana dětí
- evidence obyvatel, evidence občanských průkazů
- evidence psů přihlášených u správce místního poplatku ze psa (včetně údajů o držitelích a uhrazení místních poplatku ze psa)
- povolení ke zvláštnímu užívání pozemních komunikací na území obce
- povolení ke zvláštnímu užívání veřejného prostranství v obci.

Oprávnění požadovat poskytnutí pomoci

Strážník je v rozsahu potřebném pro splnění konkrétního úkolu obecní policie oprávněn požadovat od každého věcnou a osobní pomoc. Kdo byl o tuto pomoc požádán, je povinen ji poskytnout bez zbytečného odkladu. Nemusí tak učinit, brání-li mu v tom zákonná nebo státem uznaná povinnost mlčenlivosti anebo plnění jiné zákonné povinnosti. Fyzická osoba tak nemusí dále učinit, pokud by poskytnutím pomoci vystavila vážnému ohrožení sebe nebo osobu blízkou. Pokud by osobě, která strážníkovi poskytla pomoc, vznikla škoda, za tuto odpovídá obec. Totéž platí v případě, kdy taková osoba škodu způsobí.

Oprávnění odebrat zbraň

Pokud strážník předvádí nebo omezuje na osobní svobodě osobu, nebo proti které směřuje zákrok z důvodu jejího agresivního chování, je oprávněn přesvědčit se, zda nemá u sebe zbraň a tuto odebrat.

Strážník je rovněž oprávněn po předchozí marné výzvě k vydání zbraně odebrat zbraň osobě, je-li to nezbytné v zájmu ochrany veřejného pořádku, života a zdraví osob nebo bezpečnosti majetku a hrozí-li, že zbraně může být použito k násilí nebo pohrůžce násilím. Zbraní se v tomto případě rozumí cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším (střelná zbraň, nůž, břitva, jiné ostré předměty apod.).

Oprávnění zakázat vstup na určená místa

Strážník je oprávněn přikázat každému, aby na nezbytně nutnou dobu nevstupoval na strážníkem určená místa nebo se na nich nezdržoval nebo naopak aby po dobu nezbytně nutnou setrval na určeném místě. To v případě, kdy hrozí závažné ohrožení zdraví, života nebo veřejného pořádku a vyžaduje-li to plnění úkolů obecní policie.

Oprávnění odejmout věc

Strážník je oprávněn po předchozí marné výzvě odejmout věc, u níž lze důvodně předpokládat, že v řízení o přestupku může být vysloveno její propadnutí nebo může být zabráná, nebo jde o věc důležitou pro řízení o přestupku. (Věc, která byla použita při spáchání přestupku, byla přestupkem získána nebo byla nabyta za věc přestupkem získanou.)

Nelze odejmout věc, jejíž hodnota je v nápadném nepoměru k povaze přestupku.

Oprávnění otevřít byt nebo jiný uzavřený prostor

Je-li důvodná obava, že je ohrožen život nebo zdraví osoby anebo hrozí-li větší škoda na majetku, je strážník oprávněn otevřít byt nebo jiný uzavřený prostor, vstoupit do něho a provést vše

nezbytné k odvrácení bezprostředního nebezpečí. Je při tom však povinen zajistit přítomnost nezúčastněné osoby s výjimkou případů, kdy hrozí nebezpečí z prodlení. O otevření bytu nebo jiného prostoru strážník informuje uživatele, majitele nebo jinou oprávněnou osobu.

Oprávnění ke vstupu do živnostenských provozoven, kasin, heren a dalších prostor kde jsou provozovány hazardní hry

Strážník je oprávněn vstupovat do živnostenských provozoven, a to v prodejní nebo provozní době a pouze do prostor určených pro zákazníky. I po skončení provozní nebo prodejní doby je strážník oprávněn vstoupit do těchto míst v zákonem vyjmenovaných případech. Ve výjimečných případech i za použití síly.

Oprávnění použít donucovací prostředky, psa nebo služební zbraň

Strážník je oprávněn v zájmu ochrany bezpečnosti jiné osoby nebo své vlastní, majetku nebo k zabránění výtržnosti, rvačky nebo jinému jednání, jímž je vážně narušován veřejný pořádek, použít donucovací prostředky (hmaty, chvaty, úder a kopy, slzotvorný nebo elektrický nebo jiný obdobně dočasně zneschopňující prostředek, obušek nebo jiný úderný prostředek, pouta, úder služební zbraní, hrozba namířenou služební zbraní, varovný výstřel, technický prostředek k zabránění odjezdu vozidla). O tom, který z donucovacích prostředků použije, rozhoduje sám strážník podle konkrétní situace. Namísto nebo vedle donucovacích prostředků je strážník oprávněn použít psa. Za podmínek nutné obrany nebo krajní nouze nebo k zamezení útěku nebezpečného pachatele je strážník oprávněn použít služební zbraň.

Oprávnění k doručování písemností

V souladu se zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád je obecní policie zmocněna k doručování písemností, vyhotovených správním orgánem, avšak pouze je-li k řízení příslušný orgán obce, která je zřizovatelem konkrétní obecní policie.

Oprávnění k předvedení

Strážník je oprávněn předvést na policii osobu:

- která odmítla vyhovět výzvě strážníka k prokázání totožnosti nebo nemůže ani po poskytnutí nezbytné součinnosti strážníka svou totožnost prokázat
- u které se při zjišťování její totožnosti prokáže, že je osobou hledanou policií nebo osobou pohřešovanou
- která přes opětovnou výzvu strážníka pokračuje v jednání narušujícím veřejný pořádek nebo ohrožujícím život nebo zdraví jiných osob anebo své vlastní nebo majetek a nelze ji jiným způsobem v takovém jednání zabránit
- strážník je rovněž oprávněn předvést osobu na žádost příslušného orgánu obce (např. ke správnímu řízení).

Oprávnění užívat zvláštní výstražné zařízení

V souladu se zákonem č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích mohou být vozidla obecní, resp. městské policie jako vozidla s právem přednosti v jízdě vybavena zvláštním výstražným světlem modré barvy, doplněným o zvláštní zvukové výstražné zařízení.

Oprávnění k odtahování vozidla

Strážník obecní policie je oprávněn rozhodnout o odtahu vozidla, které tvoří překážku provozu na pozemních komunikacích a které neoprávněně stojí na vyhrazeném parkovišti. Vozidlo je odstraněno na náklady jeho provozovatele.

Oprávnění k usměrňování provozu

Strážník obecní policie je oprávněn pokyny usměrňovat provoz na pozemních komunikacích v

případě, že je to nezbytné pro obnovení bezpečnosti a plynulosti silničního provozu, a není-li řízení provozu zajištěno policií nebo v součinnosti s policií. Při usměrňování provozu používá strážník pokyny stanovené pro řízení provozu policisty.

Oprávnění zastavovat vozidla

Strážník obecní policie ve stejnokroji je oprávněn zastavovat vozidla před přechodem pro chodce k zajištění bezpečného přechodu osob, jestliže to situace na přechodu či stav přecházejících osob vyžaduje a v případech, kdy řidič vozidla nebo přepravovaná osoba je podezřelá ze spáchání přestupku, týkajícího se bezpečnosti a plynulosti silničního provozu.

Zastavení může strážník obecní policie provést také z jedoucího služebního vozidla.

Oprávnění k měření rychlosti

Za účelem zvýšení bezpečnosti provozu na pozemních komunikacích je obecní policie oprávněna měřit rychlost vozidel. Obecní policie tuto činnost vykonává výhradně na místech určených Policií ČR, přitom postupuje v součinnosti s Policií ČR.

Oprávnění vyzvat řidiče k setrvání na místě do příjezdu Policie ČR

Strážník obecní policie je oprávněn vyzvat řidiče, aby setrval na místě do příjezdu Policie ČR v případech, kdy řidič:

- je podezřelý, že zavinil dopravní nehodu, při které došlo k usmrcení nebo těžké újmě na zdraví
- ujel z místa dopravní nehody, na které měl bezprostředně předtím účast a kterou byl povinen oznámit policii
- řídí motorové vozidlo pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky
- odmítá se podrobit dechové zkoušce ke zjištění, není-li ovlivněn alkoholem, popř. podrobit se lékařskému vyšetření ke zjištění, není-li ovlivněn alkoholem, ačkoli toto vyšetření nebylo spojeno s nebezpečím pro jeho zdraví
- řídí motorové vozidlo, aniž by byl držitelem řidičského oprávnění příslušné skupiny nebo podskupiny
- řídí motorové vozidlo, přestože mu byl soudem nebo správním orgánem vysloven zákaz řízení motorových vozidel
- řídí vozidlo, u kterého existuje důvodné podezření, že bylo odcizeno
- řídí vozidlo technicky nezpůsobilé k provozu na pozemních komunikacích tak závažným způsobem, že bezprostředně ohrožuje ostatní účastníky silničního provozu.

Oprávnění pořizovat záznamy

Obecní policie je oprávněna pořizovat zvukové, obrazové nebo jiné záznamy z míst veřejně přístupných (např. využívání městského monitorovacího kamerového systému), popřípadě též zvukové, obrazové nebo jiné záznamy o průběhu zákroku nebo úkonu z kamery umístěné na uniformě strážníka.

Oprávnění k provedení orientační dechové zkoušky

Strážník obecní policie je oprávněn vyzvat osobu k orientačnímu vyšetření na ovlivnění alkoholem v případě, že osoba vykonává činnost, při které by mohla ohrozit život, zdraví nebo majetek (např. řídí motorové nebo nemotorové vozidlo) nebo zjevně pod vlivem alkoholu ohrožuje sebe, jinou osobu, majetek nebo veřejný pořádek. Dále pak v případě, že ublížila na zdraví sobě nebo jiné osobě nebo poškodila majetek jiné osoby. A v neposlední řadě osobu mladší 18 let, u které je důvodné podezření, že alkoholický nápoj požila nebo jí byl prodán, podán nebo jí byla jeho konzumace jinak umožněna.

Dle zákona může vyzvat strážník osobu i v případě podezření na užití jiné návykové látky než alkohol.

Oprávnění ukládat pokutu příkazem na místě, pokud nestačí domluva

Strážníci jsou oprávněni uložením pokuty příkazem na místě, pokud nestačí domluva projednat přestupky:

- jejichž projednání je v působnosti obce (rušení nočního klidu, znečištění veřejného prostranství, přestupky proti majetku)
- přestupky proti občanskému soužití, pokud nebyly spáchány porušením zákona o silničním provozu
- některé přestupky dle zákona č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek (kouření na nástupištích, v přístřešku nebo čekárně)

dále pokutu příkazem na místě, pokud nestačí domluva

- některé přestupky v dopravě spáchané porušením zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích (držení mobilního telefonu při řízení, překročení rychlosti, porušení dopravního značení)
- přestupky proti veřejnému pořádku, občanskému soužití a majetku spáchané opakovaně v období 12ti po sobě jdoucích měsíců (mimo § 5 odst. 1, písm. h) a odst. 2 písm. d), zákona č. 251/2016 Sb.)
- přestupky proti pořádku ve státní správě spáchané neoprávněným stáním vozidla na místní komunikaci nebo jejím úseku (parkovací karty R, A), které lze podle nařízení obce použít ke stání jen za cenu sjednanou v souladu s cenovými předpisy a při splnění podmínek stanovených tímto nařízením

Převzato z webových stránek Městské policie Ostrava - <https://mpostrava.cz/o-nas/legislativa/92-opravneni-straznika> (stav k 26. únoru 2023)